

УДК: 809.434.1(575.2)(043.3)

Турдубаева А.М.*к.филол.н., и.о. доц. Научно-исследоват. медико-соц инстит., Кыргызская Республика***Кочорова Г.О.***к.филол.н., и.о. доц. Жалал-Абад. госуд. универ. им. Б.Осмонова, Кыргызская Республика***МАНАС ЭПОСУНДАГЫ АТА МЕКЕНДИ СҮЙҮҮ ЖАНА ТАБИЯТ МЕНЕН
ГАРМОНИЯДА БОЛУУ МАСЕЛЕЛЕРИ**

Бул жумушта С.Орозбаковдун варианты боюнча жазылып алынган “Манас” эпосундагы иликтөөгө алынган сөздөр изилдөөнүн предмети болуп эсептелет. Изилдөөнүн максаты болуп “Манас” эпосундагы Ата Мекенге жана жаратылышка байланыштуу сөздөргө лингвистикалык талдоо жүргүзүү болуп саналат. Изилдөөнүн объектиси катары каралган сөздөрдү изилдөө процессинде материал топтоо, чечмелөө жана жалпылоо усулдары пайдаланылды. Эпостогу талдоого алынган сөздөргө белгилүү деңгээлде илимий-теориялык жыйынтык чыгарылды. Изилдөөдөгү материалдар жана эпостогу сөздөргө жүргүзүлгөн лингвистикалык талдоолор “Манас” эпосу боюнча изилдөөлөргө жана “Манас таануу” сабагында колдонууга өбөлгө боло алат. Изилдөөнүн илимий баалуулугу катары Мекендин ыйыктыгын даңазалаган, жаны менен кызмат кылган баатырдын образын жана чыгарманын сюжетин ачып берүү аркылуу Мекен үчүн жанын да берүүгө даяр туруу менен катар патриоттуулукка тарбиялоо, ошондой эле кыргыз жерлерин, жаратылышын сактоо, аларга аяр мамиле кылуу экендигин азыркы муундарга жеткирүү. “Манас” эпосу боюнча атайын окуу китебин, окуу куралдарын, окуу-усулдук колдонмолорду иштеп чыгууда пайдаланылышы мүмкүн. Изилдөөнүн натыйжалары лексикологияга жана семасиологияга байланыштуу кийинки изилдөөлөргө таяныч болот.

Негизги сөздөр: Манас эпосу; Ата журт; кыргыз жери; табият менен гармонияда болуу.

ВОПРОСЫ ЛЮБВИ К РОДИНЕ И ГАРМОНИИ С ПРИРОДОЙ В ЭПОСЕ МАНАС

В данной работе предметом исследования являются слова из эпоса «Манас», записанные по версии С. Орозбакова. Цель исследования - провести лингвистический анализ слов в эпосе Манас, связанных с Родиной и гармония с природой. В процессе исследования исследуемых слов, рассматриваемого как объект исследования, применялись методы сбора материала, интерпретации и обобщения. По анализируемым в эпосе исследуемым словам сделан определенный научно-теоретический вывод. Материалы исследования и лингвистический анализ исследуемых слов в эпосе могут способствовать исследованию эпоса «Манас» и использованию его на уроке «Манасоведение». Научная ценность исследования заключается в воспитании патриотизма, сохранении кыргызских земель и природы, донесения до нынешнего поколения важности готовности отдать жизнь за Родину путем раскрытия образа баатыра, прославившегося служением верой и правдой святой Родине в сюжете произведения. Он может быть использован при разработке специального учебника, учебных пособий, учебно-методических приложений по эпосу «Манас». Результаты исследования послужат ориентиром для дальнейших исследований, связанных с лексикологией и семасиологией.

Ключевые слова: эпос Манас; Отечество; Родина; кыргызские места; гармония с природой.

**PROBLEMS OF LOVE FOR THE HOMELAND AND HARMONY WITH NATURE IN
THE EPOS «MANAS»**

In this work, the investigated words from the epic “Manas”, recorded according to S. Orozbekov’s version, are considered the subject of research. The purpose of the research is to conduct a linguistic analysis of the words related to the Motherland and half in the epic “Manas”. The methods of material collection, interpretation and generalization were used in the process of researching the words considered as the object of investigation. The methods of material collection, interpretation and generalization were used in the process of researching the words considered as the object of investigation. A certain level of scientific-theoretical conclusion was drawn on the words analyzed in the epic. The scientific value of the study is that it glorifies the sanctity of the Motherland, serves it with novelty, and the revealed plot of the work prepares the soul of the Motherland and educates it to patriotism. Research materials and linguistic analysis of words in the epic can contribute to research on the “Manas” epic and use it in the “Manas studies” lesson. It can be used in the development of a special textbook, teaching aids, teaching-methodical applications on the epic “Manas”. The results of scientific research will be useful for further research related to lexicology and semasiology.

Key words: *epos; Manas; fatherland; homeland; Kyrgyz; place; love; nature; nature; people; beautiful; patriot; episode; plot; lines; met; mentioned.*

Киришүү

“Манас” эпосу – кылымдарды карыткан улуу эпос. Башка эпостордон бөлүп көрсөтүү үчүн “Манас”, “Семетей”, “Сейтек” үчилтигин улуу эпос деп атайбыз. Бул улуу эпос дүйнөдөгү эпосторго салыштырганда көлөмдүүлүгү менен өзгөчөлөнөт. Дагы бир өзгөчөлүгү варианттуулугунда. Башка чыгармалар кагаз бетине түшүрүлөт, аны эч ким өзгөртө албайт, бул эпос оозеки айтылгандыгы үчүн манасчылар ар кимиси өзүнүн вариантын жарата алат. Бирок, ошол манасчылар дагы айткан дареметине жараша, акындык жөндөмдүүлүгүнө жараша бөлүнөт. Мыкты манасчыларды залкар манасчылар деп аташкан. Ошол манасчылардын бири Сагымбай Орозбак уулу. Ал “Манастын” тогузунчу урпагына чейин айткан, тилекке каршы, манасчыдан “Манас” эпосун гана жазып алууга үлгүрүшкөн.

XX кылымдын баш ченинде Ысык-Көлдө Каюм Мифтаков мугалим болуп иштеп жүрүп, манасчы Сагымбайды жолуктуруп калат. Андан “Манас” эпосун жазып алгысы келет, бирок убактысы аз болгондуктан, жайда Сары-Жаз жайлоосунда элдерге “Манас” айттырып, кагазга түшүрүп алууну макулдашат. Ал эпосту эл оозунан 3-4 жылдай жазып, кийин Ыбрай Абдыракмановго кантип жазып алуу жолдорун көрсөтүп берет. “Манас” бул жөн эле чыгарма эмес. “Манас” эпосунан бардык теманы тапса болот. Элдик педагогиканы тапса болот, тарыхты, каада-салтты, географияны, медицинаны, биологияны тапса болот, патриоттуулукту, Мекенге болгон сүйүүнү да тапса болот, кыскасы “Манас” бардык теманы камтыган чоң көлөмдүү чыгарма.

Изилдөөнүн максаты жана милдеттери. Изилдөөнүн максаты “Манас” эпосундагы Ата Мекенге жана жаратылышка байланыштуу сөздөргө лингвистикалык талдоо жүргүзүү болуп саналат.

Бул максатты ишке ашыруу үчүн төмөнкүдөй милдеттер коюлуп, чечмеленди:

1. Эпосто суу менен байланышкан топонимдердин тирүү организмдер жана адамзат менен вербалдык байланышын талдоо;
2. “Манас” эпосундагы жаратылыш маселелерин чагылдырган сюжеттерге анализ жүргүзүү;
3. Эпосто кыргыз мамлекеттүүлүгүн сактоо, элди душмандардан коргоо маселелери коюлган эпизоддорго лингвистикалык талдоо жүргүзүү;
4. Эпостогу башкы каармандардын образдары аркылуу келечек муундарды тарбиялоо маселесинин коюлушу;
5. Мекенге болгон сүйүү, эл-жерди коргоо боюнча берилген эпизоддорду таап, талдоо жүргүзүү жана жалпылоо.

Изилдөөнүн илимий жаңылыгы: “Манас” эпосундагы кездешкен Мекенге болгон сүйүү эпизоддору жана жаратылыш менен гармониялуулук маселелерине лингвистикалык иликтөөлөр жүргүзүлөт.

Изилдөөнүн усулдары жана материалдары: иликтөөнүн объектиси катары “Манас” эпосундагы талдоого алынган сөздөрдү изилдөө процессинде материал топтоо, чечмелөө жана жалпылоо усулдары.

Буга чейин дагы, “Манас” эпосуна кайрылып, изилдеген илимпоздордун саны арбын. Ошого карабастан “Манас” эпосунун изилдене элек жактары көп.

“Манас” эпосу боюнча корголгон диссертациялык эмгектер арбын, алсак, «Манас» эпосу боюнча эң алгачкы кандидаттык диссертация 1964-ж. С.Мусаев «Каныкейдин образы» («Манас» эпосунун элдүүлүк проблемасына карата) деген темада коргогон. Алгачкы докторлук диссертация 1983-ж. Алматыда Р.З.Кыдырбаева Кыргыздын баатырдык эпосу «Манас» (Генезис. Поэтика. Айтуучулук) деген темада коргогон [<https://ky.wikipedia.org> »].

Азыркы күнгө чейин эпосту үйрөнүүнүн, изилдөөнүн ар кандай проблемаларына арналып илимдин түрдүү тармактары (манастануу, педагогика, тарых, этнография, тил, философия) боюнча изилдөөлөр жүргүзүлүүдө.

А.З. Зулпуев Жогорку окуу жайларында “Манастаануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери” деген тема боюнча изилдеп, диссертациялык докторлугун жактаган. Н.У.Усенова “Эпос «Манас» как мнемоническая культура кыргызов” деген темада диссертациялык эмгегинде маданиятын, философиялык көз караштарын изилдеген. “Манас” эпосун изилдөө иштери жүрүп жатканы менен дагы деле изилдене элек өңүттөрү абдан көп. С. Орозбаковдун варианты боюнча айтылган “Манас” эпосу боюнча изилдөө иштери алгылыктуу колго алына элек.

Илимий изилдөө: бул изилдөөдө “Манас” эпосундагы Мекенди сүйүү, табигат менен таттуу мамиледе болуу маселелерине талдоо жүргүзүлөт. Арийне, бир макалада мындай чоң маселени сыйдыруу мүмкүн эмес, ошондой болсо дагы азыноолак киришүү катары кароого аракет кылдык. “Манас” эпосунда негизги идея элди ынтымакка чакыруу, мекенди сүйүү, мекенди коргоо, элдин башын бириктирип, элдин эркиндиги үчүн күрөшүп, башка элди дагы ынтымакка, биримдикке чакырып “бир жеңден кол, бир жакадан баш чыгарып” Бакай атанын кеңеши менен, Акбалтадай колдоочулары менен, достукка бекем, согуштук тактиканы мыкты өздөштүргөн досу Алмамбет жана чоролору менен душмандарга алдырып жиберген жерлерди Манас кайрадан күрөш аркылуу кайтарып алган.

Кара калмактар Кыргыз элин чаап, Ороздунун балдарын туш-тарапка таратат. Ошол Ороздунун уулдарынын бири Жакып Алтайга Бөйөндүн уулу Чаянга кул болуп айдалат. Жакып Бөйөндүн уулу Чаянга жагып калып, кызы Бакдөөлөттү алып берет. Көп жыл уулду болбой жүрүп жашы элүүдөн ашканда байбичеси Чыйырдыдан уул көрөт. Манас Алтайда чоңоёт. Атасы жашынан эмгек кылууга үйрөнсүн деп койчусу Ошпурга козу кайтаргыч кылып берет. Кийин алып келе жатканда, алгачкы жолу калмактар жолдо кол салат. Манас алгачкы эрдигин ошентип, 9 жашында көрсөтөт. Кара калмактар менен кыргыздардын кастыгы, алар тартып алган жерлерди кайра кайтарып алуу, Манастын негизги максаты болгон. Ошол максат бардык элдин башын бириктирет. Манас баштаган кырк чоросунун, ага жол көрсөткөн Бакайдын, Акбалтанын дагы максаты элдин эркиндиги, тышкы душмандардан сактануу, өз жерлерин кайтарып алуу. Бул эпостогу каармандардын өз элин, жерин сүйгөн патриоттуулуктан кабар берет. Эпостун негизги пафосун баатырдык сюжеттер түзөт. Жер концепти ата журт, мекен, туулган жер, өскөн жер деген номинативдерди көрсөтөт. Эпостогу баатыр концептине бир нече прономинатив туура келет: эрдик, майтарылбас, кайраттуулук, күжүрмөндүк, өткүрлүк, ошону менен бирге синонимдик оттенкаларды да көрсөтөт. Берилген баатырдык сюжеттер эпостогу элдин кызыкчылыгы үчүн, мекени үчүн болгон күрөш эпостун идеясын тереңдетип турат.

Манастын мекени Ала-Тоого элин көчүрүп келиши, мекенине болгон сүйүүсүнөн, патриоттуулугунан кабар берет. Алыскы Алтайдан Ала-Тоого көчүү дагы жеңил эмес. Казак, кыргыз, Жакып, Акбалтаны баш кылып чогултуп, көп жылдан бери Алтайды жердеп турганын, кордук көрүп, кызыл канга бөлөнгөндөрүн, жаныбызды аябай, өз жерибизге көчөлү деп кеп салат.

Элдин башын бириктирип, ынтымакка чакырып, Мекенине көчүрүп келүүнү акылдашып, мажлис өткөрүп жаткан саптарын кездештирүүгө болот.

Кытайлар тартып алган жерлерди кайра кайтарып алууну көздөйт, бабабыздын жолун кууп, чоң кол топтоп, аскер куралы, душманга чегинбей, Эсенкан менен жоолошуп, эзелтеден калган сөөк өчтү душмандардан жерибизди, согушуп болсун дагы алалы, кытайга барган адам соо кайтпайт деп, жаман ойлоп, артка чегинбейли, ата жолун улап, мажүрөө болуп турбайлы деген саптарынан Мекенге болгон патриоттук сезим күчтүү берилгендигин байкоо кыйын эмес.

Манас өзүнүн эле жерлерин кайтарып албастан, кара калмактарды дагы жеңген, Эпосто бул бөлүм “Чоң казат” деп аталат.

Башкы каарман Манас өз элинен, ата журтунан эч нерсени аябайт. Атасынын жыйган мал-мүлкүн дагы аскерлеринен аяган эмес. Байлыктан дагы Мекенди, элди жогору койгондугун – намыс үчүн жанын дагы кыюуга даяр туруп, көп элдин башын бириктирип, айыл курап, журт кылгандыгынан көрүүгө болот.

“Манас” эпосунда идея дагы, тема дагы арбын. Ошол темалардын бири – экология,

табиятка болгон мамиле, жаратылыш маселеси. **Экология** грек сөзү, биздин тилге которгондо *үй, жер деген* түшүнүктү билдирет. Демек, жер жөнүндөгү илим. Адам баласы үчүн жашап жаткан жери – үйү болуп эсептелет. Экология айлана-чөйрөнүн тирүү жандыктар менен өз ара байланышын, жашоо шартын үйрөтүүчү илим.

Демек, адам менен экологиянын тыгыз байланышы бар. Табияттын адамдын ден соолугуна тийгизген таасири чоң, жаратылыштагы өсүмдүк, токойлорду, сууну булгабай таза кармасак, өзүбүз эле пайдаланабыз. Кыйратуу оңой, бирок калыбына келтирүү көп убакытты, көп жылдарды талап кылат.

“Манас” эпосунда дагы кайсы эпизоддо болбосун жерлердин аттарын, табигаттын кооздугун кошуп айткан, салттык мотив болгон, Ара-Талаа, Чатыр-Көл, Саян жайлоо, Үч-Суу, Саят деген ж.б. ушул сыяктуу 500дөн ашуун топонимдердин аталышын кездештирүүгө болот.

Туулган жерге дагы өзгөчө орун берилип, ата-энеси өскөн жердин кооздугун, анын аккан сууларына, жайгашкан тоолоруна, жайыттарына чейин көркөмдөп айтылгандыгы, жаратылыш менен императивдүү гармонияда экендигинен кабар берет: *Эдил, Нура суусу бар, Эсен-аман ушу бар. Оролдун узун тоосу бар, Ошого жакын барсак деп, бир кыйла элдин оозу бар. Эдил, Жайык жери бар, Эне-атабыз өскөн деп Бир кыйла элдин кеби бар* [11,8].

Эпосто атайын өстүрүлгөн мөмө-чөмөлөр жөнүндө айтылышы мурунтан табигаттын вариацияларын билгендиги жана пайдалангандыгы айтылган: *Чарбактагы жемиишим, Телегейи тегизим — Алма, жаңгак, мейизим. Кыргыздар үлгү албасын, Кылган, бүткөн өнөрү Кыяматка калбасын* [12,13]. Көкөтөйдүн ашы деген эпизоддо кыргыздын бардык жерлерине токтолуп, мал чарбачылыгы менен алектенгендиги үчүн майга жайлуу сонун жайыттар экендигине басым жасап, жайыттарды үнөмдөп, жаратылышка аяр мамиле кылышканы табигат менен вербалдык гармонияда мамилесин байкоо кыйын эмес: *Ат мойнуна жал күтүп, Адамынын баарысы Албан түрдүү мал күтүп. Суусамырды, Алайды, Журту жайлап далайды, Аксай Арпа, Соң-Көлдү, Аны да жайлап көп эли. Уй бакканы Ак-Дөбө, Ушу түрдүү көй төрө. Койлору Ысар, Көлөптө, Ат коюп Арсы, Жөлөккө. Сыр боюна төө коюп, Чымген менен Сайрамда, Төө жаткан ушу жайларда* [12].

Эпосто эпикалык саптар да кезигет, жаратылыштын кооздугунун көркөмдүгүн арттыруу максатында, эмоционалдуу эффектте сүрөттөө үчүн эпиканы колдонушкан: *Андан өтсөң дайра бар, Албан түрдүү жайлар бар, Тайып урук пери бар, Перинин жүргөн жери бар, Тайыптын Көнөк беги бар, Баштагы элдин кеби бар* [12].

Изилдөөнүн жыйынтыктары: талдоого алынган мисалдардан, изилдөөлөрдүн натыйжаларынан төмөнкүдөй жыйынтыктарды чыгарса болот:

1. Эпосто топонимдердин берилиши, Кара Суу, Кашка-Суу, шар аккан суулардын бар экенин сүрөттөгөн саптарда суу концепциясына терең маани берилип, адам заттын, тирүү организмдин жашоосу суу менен вербалдык байланышта экенин тастыктайт;

2. Табигатта жашап жаткан тирүү организмдер тоо, таш, суу сыяктуу жансыз заттар менен интенсивдүү мамиледе болуу, азыркы ааламдашууда глобалдашуу процессинде адамдын табигат менен гармонияда болуусу актуалдуу болуп эсептелет;

3. Мекен үчүн ак дилден кызмат кылууга, элин сырткы жана ички душмандардан коргоого, кыргыз мамлекеттүүлүгүн көздүн карегиндей сактоого багыт берүүдө “Манас” эпосунун орду чоң;

4. Эпостогу башкы каармандардын образынан үлгү алып, жаштарды, келечек муундарды патриоттуулукка тарбиялоодо “Манас” эпосунун сюжетинин мааниси чоң;

5. Ата мекенге болгон сүйүү, элине болгон кызматы аркылуу, четтен келген душмандардан элди коргоо, тарттырып жиберген жерлерин кайтарып алганы далилденип ырдалган.

Жыйынтык

Сагымбай Орозбак уулунун вариантында жаратылышка болгон гармония ар бир бөлүгүнөн жолугат. Кыргыздын каада-салтына кайрылган темаларды, казатка аттанган бөлүмдөрүн, же элдин Ала-Тоого көчкөнүн айтабы, сөзсүз табигатка, жерлердин кооздугуна кайрылган саптар өтө көп жолугары байкалды. “Манас” эпосу баатырдык эпос болгондуктан,

баштан аяк элдин башын бириктирип, ынтымакка чакыруу, душмандардан элди, жерди коргоо, Мекенди сүйүү, тарттырып жиберген жерлерди кайтарып алуу эпизоддору арбын. Эпостогу каармандардын образы аркылуу жаштарды, келечек муундарды патриоттуулукка тарбиялоодо үлгү катары сунушталат.

Адабияттар тизмеси:

1. **Абакиров, К.** Манастаануу илиминин калыптанышы жана өнүгүшү [Текст] / К. Абакиров. – Үрүмчү, 2016.
2. **Бегалиев, С.** «Манас» эпосунун поэтикасынын проблемалары [Текст] / С. Бегалиев. – Фрунзе, 1967.
3. **Боронов, А.** Кыргыздын баатырдык эпосу. Манастагы адам аттары [Текст] / А. Боронов. – М.: 1988.
4. **Жакиев, Б.** Манас [Текст]. Училтиктин биринчи бөлүгү. Канондоштурулган вариант / Б. Жакиев. – Бишкек: Бийиктик, 2007. – 236 с.
5. **Жумакунова, Г.** Манас эпосундагы тиричилик лексикасы [Текст] / Г. Жумакунова. – Фрунзе, 1988.
6. **Кондучалова, С. В.В.** Радловдун кыргыз тили боюнча жыйнаган материалдары [Текст] / С. Кондучалова. – Алматы, 1964.
7. **Мамыров, М.** Манас — кыргыз элинин баатырдык эпосу (С. Каралаевдин варианты боюнча) [Текст] / М. Мамыров. – Алматы, 1964.
8. **Медетбеков, А.** Манас эпосундагы асылдык проблемасына карата [Текст] / А. Медетбекова – Фрунзе, 1971.
9. **Мусаев, С.** Манас [Текст]: Эпос. Сагымбай Орозбак уулунун варианты боюнча / С. Мусаев. – Фрунзе: Кыргызстан, 1978. – 296 с.
10. **Кырбашев, К.** Манас [Текст]: Эпос. Сагымбай Орозбак уулунун варианты боюнча / [К. Кырбашев, Ж. Мусаев, Р. Сарыпбаев и др.]. – Фрунзе: Кыргызстан, 1979. – 452 с.
11. **Мусаев, С.** Манас [Текст]: Эпос. Сагымбай Орозбак уулунун варианты боюнча / С. Мусаев. – Фрунзе: Кыргызстан, 1981. – 348 с.
12. **Айтматов, Ч.** Манас [Текст]: Сагымбай Орозбак уулунун варианты боюнча / Ч. Айтматов. – Фрунзе: Кыргызстан, 1982. – 368 с.
13. **Укуева, Б.К.** Искусство сказания эпоса Манаса и ее секреты [Текст] / Б.К. Укуева // Наука. Образование. Техника. – Ош: КУУ, 2016. - № 3,4. – С. 72-77.
14. **Исмаилова, Б.Т.** Элдик эпостон дүйнөлүк жаңы чыгармаларды жаратуучу катары [Текст] / Б.Т. Исмаилова // Наука. Образование. Техника. – Ош: КУУ, 2018. - № 2. – С. 48-55.

DOI:10.54834/16945220_2023_1_128

Поступила в редакцию: 29.11.2022 г.

УДК:82-194(575.2)(043)

*Осмонова Ж.Р.**преп. Кыргызско-Узбекского Межд. унив. им. Б. Сыдыкова, Кыргызская Республика*

МЕҢДИ МАМАЗАИРОВАНЫН АТА-ЖУРТ ТЕМАСЫНДАГЫ ЫРЛАРЫНЫН ИДЕЯЛЫК-ТЕМАТИКАЛЫК ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Бул жумушта изилдөөнүн предмети катары -Меңди Мамазаированын "Ата- Журт" темасындагы ырларынын көркөм-идеялык өзгөчөлүктөрү, поэтикалык ойду берүүдөгү предметтүүлүк жана конкреттүүлүк маселелери каралды. Изилдөөнүн негизги максаты- Меңди Мамазаированын мекен темасындагы ырларынын идеялык-көркөмдүк наркы, колдонгон көркөм каражаттарын кыргыз поэзиясынын контекстинде талдоо жана баалоо болуп эсептелинет. Изилдөөлөрдө адабияттарды талдоо илимий усулдары колдонулду. Изилдөөнүн илимий баалуулугу-кыргыз жана дүйнөлүк адабият таануу илиминин жетишкендиктерине негизделип, акындын чыгармачылык өзгөчөлүктөрү, анын мекен темасындагы ырларынын идеялык-тематикалык, стилдик бөтөнчөлүктөрү, образдуулукту түзүү каражаттары улуттук адабият таанууда алгачкы жолу изилдөөгө алынып жатат. Изилдөөдө алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү – эмгектен алынган тыянактар, сунуштар кыргыз адабият таануусундагы улуттук поэзияны, анын ичинде Меңди Мамазаированын чыгармачылыгын окуп үйрөнүүдө, жогорку окуу жайларынын жана орто мектептердин окуу программаларын, окуу-методикалык колдонмолорун жазууда пайдаланылат. Акындын мекен тууралуу чыгармаларын орто мектептерде, жогорку окуу жайларда окутуу мүмкүнчүлүктөрү ачылат.

Негизги сөздөр: мекен темасы; идеялык-тематикалык өзгөчөлүктөр; поэтика; чеберчилик;